

articlesOCC

diari de la pau 2003

De l'espectacle mediàtic en la guerra

Xavier Giró

Una música, a cops simfònica, a cops infernal, acompanya una atropellada successió d'imatges de combats, intercalades amb les de periodistes sobre el terreny, i obre els espais televisius de nombrosos segments d'informació dedicats a la guerra a l'Iraq. És l'entrada triomfal d'un cert nombre de mitjans de comunicació en fragments d'emissió dignes de ser qualificats d'espectacle.

No és un fenomen present a tots els programes ni manifest amb la mateixa insistència a totes les cadenes. Molt sovint es mostren vídeos i, en general, informacions clares, certes, rigoroses i fonamentades. Per contra, també sovint les emissores de televisió -i el mateix val per a ràdios- han forjat una espectacularització de la guerra que encaixa en la seva batalla particular per les audiències.

És part de l'espectacle fer que els corresponsals, a milers o centenars de quilòmetres de distància, a Washington o a Kuwait, informin dels moviments de tropes a dins o a les rodalies de Bagdad o de Bàsora quan ells no en veuen ni l'ombra. Ho és igualment demanar que els enviats especials destacats -mentre s'hi juguen la vida- al mig del no-res informatiu o en el centre de la intoxicació informativa d'un o altre bàndol facin anàlisis sobre la conjuntura militar o política.

Mostrar l'horror de la guerra a través de les víctimes és necessari, però es converteix en espectacle quan es repeteixen les imatges una vegada i una altra sense contextualitzar-les, sense assenyalar-ne ni els responsables ni les causes que han portat tanta desgràcia. La rutinització de la violència i el dolor allí i aquí, en la guerra i en la pau, condueix a la narcotització i la paràlisi de l'espectador.

També forma part de l'espectacle, la reiteració de connexions i de rodes de corresponsals que -per culpa dels impediments a què els han sotmès les autoritats polítiques o militars- ja no poden afegir res més que sigui rellevant però, malgrat això, han d'omplir un discurs gairebé buit sobre el fons de l'enèsima repetició de les mateixes imatges.

Seria un miratge -i per això, part de l'espectacle- creure que la suma de dues versions intoxicades informativament té com a resultat una versió equilibrada de la guerra, en comptes d'una versió doblement contaminada.

Seria, d'altra banda, una il·lusió pensar que per acumulació d'informació -o pseudoinformació- s'assoleix una visió completa de la guerra en comptes d'una gran desorientació.

De la mateixa manera, són part del show i del joc de la propaganda tant el desplegament de mapes que mostren moviments de tropes, com els croquis de batalles o d'armes i vehicles de tot tipus. Són il·lustracions que, en televisió, rarament es diu de quina font procedeixen i en els diaris, en els millors dels casos s'assenyala amb lletra petitíssima que l'origen és el departament de Defensa dels Estats Units o un think tank militar anomenat Globalsecurity. No es estrany veure camuflada la font amb fórmules com 'agències i elaboració pròpia'.

I, finalment, forma també part de l'espectacle el lliscar d'una cinta de color -blau o vermell, per exemple- pel costat inferior de la pantalla amb frases curtes, telegràfiques -al globalitzat estil de la CNN- sense indicar ni la font d'informació, ni un context apropiat per a la seva justa comprensió. És pràcticament el mateix que pretendre que té algun sentit fer un seguiment 'minut a minut' del que passa i, dia rera dia, submergir-se més i més en els detalls i anar perdent de vista les raons que han portat aquesta guerra.

darrera actualització: 01/11/2003